

Na Sudu Zbog Rasne Diskriminacije

Author: [IWPR](#)

Hrvatska vlada pokušava da se bori protiv narastajućeg vala rasne mrznje.

Gordana Dumbovic, dogradonacelnica Petrinje, gradica u Hrvatskoj, danas je u crnim kronikama hrvatskih novina. Protiv nje je podnijeta krivična prijava zbog sirenja rasne i druge diskriminacije protiv Srba - prva ove vrste u Hrvatskoj.

U predizbornoj kampanji na posljednjim lokalnim izborima u svibnju/maju Gordana Dumbovic, inače učiteljica, članica desničarske Hrvatske stranke prava izjavljivala je, između ostalog, da "onaj srpski manjinac koji se vratio nije ni čovjek, ni životinja, jer životinja ne zasluhuje takvu usporedbu s njima".

Samo prije godinu i pol, dok je umjesto sadašnje umjerene koalicije Ivice Račana - zemljom vladao Franjo Tuđman i njegova Hrvatska demokratska zajednica, HDZ, opake primjedbe na račun Srba, bile bi preporuka za napredovanje.

Ova prijava mogla bi se tumačiti kao značajan signal promjene hrvatske politike u odnosu na Srbe, kada Hrvatsku trenutno ne bi potresao opasan sukob demokratskih snaga na vlasti i sve jače ultradesnice.

Otkako je počeo rat u Hrvatskoj 1991. godine, pa sve do 1995. godine, kada je praktično završen hrvatskom vojnom akcijom "Oluja", zemlju je napustilo 300 do 350 tisuća Srba, dok se u nju do sada vratilo samo 80 tisuća.

Poruka građanske sigurnosti koju sadašnja vlast šalje Srbima jeste dobronamjerna. Ali, ta vlast nije dovoljno jaka da bi Hrvatsku približila evropskim standardima u postovanju ljudskih prava.

Kada je počeo rat u Hrvatskoj 1991. godine, Hrvatska se branila od srpske agresije, ali je u obrani posegnuto i za oružjem iz arsenala mrznje koje je pogadjalo, najprije i jedino, neduzne s obje strane fronta. Tada je govor mrznje prema Srbima postao državno utemeljena ideologija.

Te iste godine visoko pozicionirani član vladajuće Hrvatske demokratske zajednice, HDZ, Sime Djodan je kao izaslanik predsjednika Tuđmana na tradicionalnoj viteskoj igri "Alki" u Sinju rasistički ustvrdio da su Srbi niza bica koja imaju siljaste glave u koje, logično, stane manje mozga.

Tri godine kasnije, na istoj priredbi tadašnji ministar obrane Gojko Susak pozdravio je masu nacistički uzdignutom desnicom, isto onako kako su pozdravljale ustase u Drugom svjetskom ratu.

Kasnije je, uz smjesak, Susak komentirao egzodus oko 200.000 Srba, nakon akcije "Oluja": "Nasi stari su ih tjerali (misli na Drugi svjetski rat), a oni nisu htjeli ici. Sad smo im mi govorili da ostanu, a oni su otisli. Neki, njih oko 600, koji su ostali - stradali su".

Premda se po postojećim hrvatskim zakonima moglo suditi raspirivacima mrznje, tih godina, naravno, ni za Djodana ni za Suska, niti za druge nije bilo suda. Naprotiv, pod pritiskom se se nasli novinari, rijetki intelektualci i još rjeđi opozicijski političari, koji su se suprotstavljali neoustaskom vokabularu .

Neki su se nasli i na sudu, poput vodećih novinara splitskog lista "Feral Tribune" Viktora Ivancica i Marinka Culica. Zahvaljujući Tuđmanovoj tužbi sudjeno im je 1996. godine, jer su se suprotstavili ideji bivšeg hrvatskog predsjednika o pomirenju ustaša i njihovih žrtava zajedničkim ukopom na mjestu ustaškog logora Jasenovac iz Drugog svjetskog rata, gdje su pobijene na hiljade mahom Srba, Jevreja i Roma, ali i Hrvata, protivnika fašizma.

Mnogi koji su uspostavili govor mržnje kao legitimni državni odnos prema manjinama, okitili su se odlikovanjima i priznanjima: Mirko Norac postao je general i alkarski vojvoda - što je u Sinju najcasnije zvanje.

Kad je hrvatsko pravosuđe u februaru ove godine optuzilo, a zatim i uhapsilo, Mirka Norca zbog sumnje da je likvidirao srpske civile u Gospicu 1991. godine - Norac je postao simbol pobune sadasnje desnice u Hrvatskoj, koja ubojstva civila "pogresne nacionalnosti" ne smatra zločinom.

Deseci tisuća "predstavnik" te Hrvatske su u Splitu na mitingu potpore Norcu u februaru prozirili krug mržnje na sami hrvatski vrh. Pjevali su o predsjedniku Stjepanu Mesicu i premijeru Ivici Račanu: "Oj, Ivice i Stipane, izist (pojest) ce vas crne vrane."

Dok sadasnja vladajuća koalicija uslijed nemogućnosti da razrijesi teske ekonomske probleme slabi, nizu se događaji koji upozoravaju na mogućnost povratka desnice. Tome pogoduje, vidjelo se na lokalnim izborima u svibnju/maju, izrazita pasiviziranost razocarano g birackog tijela.

Nacelnik općine Bibinje, pored Zadra, Neno Simunić javno je zaprijetio policiji da više neće ući u to mjesto, posto je ona 5. rujna/ septembra u Bibinju uhapsila dvojicu bisih hrvatskih vojnika, Matu Sindija, i Nedeljka Lisicu, pod sumnjom da su nakon akcije "Oluja", 1995. ubili žene u civilu srpske nacionalnosti. Mate Sindija je zadržan u pritvoru, a Lisica je pušten.

Jos na početku rata, 1991. godine, srpski pobunjenici ubili su policajca iz Bibinja Franka Lisicu. Onda su hrvatski osvetnici krenuli u Zadar i unistili javne i privatne objekte u vlasnistvu Srba. Hrvatska policija ni hrvatsko pravosuđe tada nisu reagirali. Bibinjski gnjev je bio poželjno ponasanje koje se uklapalo u ratni scenarij.

Nije samo nacelnik općine u Bibinju taj koji se protivi promijeni tog scenarija. U Splitu, drugom po veličini hrvatskom gradu, očekuje se da dogradonacelnik postane Luka Podrug iz Hrvatske čiste stranke prava. On na veteranskim skupovima prisutne pozdravlja uzdignutom desnicom, za Račanovu vladajuću Socijaldemokratsku partiju kaže da će uskoro biti zabranjena, a Semini Lončar, lokalnoj aktivistici za ljudska prava, koja je kritična prema zločinima počinjenim u "Oluji", prijeti izgonom iz grada.

Svojevremeno je predsjedniku Mesicu zbog njegovog svjedočenja u Hagu porucio s jedne lokalne televizije da je Juda i da "se zna kako završavaju Jude". Ali, tužiteljstvo u Splitu je zaključilo da nema osnova za kazneni progon Podruga.

Suvisno je i napominjati da je on gorljivi zastitnik osumnjicenika suda u Hagu generala Ante Gotovine koji je u bijegu. Njegovo eventualno hapsenje, odnosno sukob policije i njegovih zastitara, mogao bi zakotrljati na ulicu proustasku desnicu. Za sada, ultradesna opozicija verbalno "vježba" na masovnim promocijama knjige o Gotovini.

U Splitu je prigodom promocije knjige o Gotovini, hrvatski nogometni reprezentativac Igor Stimac, inace poznat po desničarskim stavovima, izjavio da će u "slijedećem ratu biti na prvoj liniji". S obzirom na to da u ovom trenutku nitko ne prijeti Hrvatskoj, mnogi se pitaju da li je riječ o ekskluzivno hrvatskom ratu.

Proustaska desnica nalazi svoje utociste i u veteranskim udrugama koje je lako zapaliti zbog nezadovoljstva vladinom suradnjom s Haskim sudom, te kresanjem njihovih prava, odnosno revizijom laznog invaliditeta i drugih vidova nezasluzenih privilegija.

Uostalom, predsjednik invalidske veteranske udruge Marinko Liovic je svojevremeno izjavio da u svoj podrum ne pusta zene, pse, Zidove i Srbe. Slicno je, jos pred rat, govorio i Tadjman: "Hvala bogu, zena mi nije ni Srpkinja, ni Zidovka".

Agresivni clanovi Lioviceve organizacije iz Sibenika otisli su i dalje - predsjednika Mesica su proglasili personom non grata u ovom gradu.

Otuda se mnogi sa zebnjom pitaju kakav ce biti ishod ovog "rata", izmedju hrvatske desnice i demokratskih snaga. Ne strahuju samo Srbi koji su se vratili, niti oni koji bi to htjeli da ucine. I mnogi Hrvati imaju razloga za zebnju. Demokratskom dijelu Hrvatske nadu ulijeva istup premijera Racana koji je, posve neobicno za njega, djelovao odlucno u srijedu 19.rujna kada je u Saboru rekao, komentirajuci "slucaj Dumbovic", da u Hrvatskoj govor mrznje mora biti i pravosudno sankcioniran. "Sastavni dio bitke s terorizmom je dizanje praga osjetljivosti prema govoru mrznje, pa ma s koje strane on dolazio".

Goran Vezic je novinar nezavisne novinske agencije Stina iz Splita.

Location: Croatia

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/na-sudu-zbog-rasne-diskriminacije>